

4. Kolomoets, T.O. and Kolpakov, V.K. (2015), *Administratyvno-pravova osvita u personaliyah: dovidnyk* [Administrative-legal education in personalities: directory], In Yure, Kyiv, Ukraine.
5. “The Customs Code of Ukraine on March 13, 2012 № 4495-VI”, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2012, no. 48, art. 552.
6. “On the Principles of Domestic and Foreign Policy”: Law of Ukraine on July 1, 2010 № 2411-VI, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2010, no. 40, art. 527.
7. Dabizhuk, V.I. (2013), “Administrative-legal relations in the field of export security of economic entities”, *Pravo i suspilstvo*, no. 5, pp. 88–93.
8. Dombrovska, S.M. (2017), “Directions of state regulation of foreign economic activity in Ukraine”, *Visnik NUTZU. Seriya: Derzhavne upravlinnya*, vol. 1 (6), pp. 114–119.
9. Omelchenko, A.V. (2013), “Administrative and legal problems of legislative consolidation of the principles of foreign economic policy of Ukraine”, *Yurydychna Ukraina. Ekonomika i pravo*, no. 6, pp. 87–90.
10. “On the Principles of Regulatory Policy in Economic Activity”: Law of Ukraine on September 11, 2003 № 1160-IV, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2004, no. 9, art. 79.
11. “On the Program of activity of the Cabinet of Ministers of Ukraine”: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine on April 14, 2016 № 1099-VIII, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2016, no. 32, art. 1260.
12. “On approval of the medium-term plan of the Government`s priority actions by 2020 and the Plan of priority actions of the Government in 2017”: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine on April 3, 2017 № 275-p, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p> (access October 27, 2017).
13. Kyian, O.V. (2014), “Borders of administrative and legal regulation of foreign economic activity”, *Mytna sprava*, no. 4 (94), pp. 21–26.
14. Scriabina, D.S. (2015), “The mechanism of state regulation of innovative technologies in the field of foreign economic activity”, *Pravo ta derzhavne upravlinnya*, no. 3 (20), pp. 145–150.
15. Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their member states, of the one part, and Ukraine, of the other part on June 27, 2014, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (access October 27, 2017).

УДК 342.564.4: 35.074.3

ПОВНОВАЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ, ДЕ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПОЗИВАЧЕМ Є СУБ’ЄКТ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Петришина М.Д., здобувач

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, Україна
hoslaw.nulau.edu.ua@mail.ru*

У статті досліджується компетенція діяльності адміністративного суду України, в основній частині розглянуті ключові питання та поняття адміністративного суду й суб’єкта владних повноважень, розглядається нормативно-правова база щодо цих понять, а також проблемні

питання із цієї теми. Акцентується увага на проблемних питаннях вирішення спорів, у яких як сторона позивача виступає суб'єкт владних повноважень. Розглядаються особливості суперечок між суб'єктами владних повноважень із приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень, а також особливості суперечок із приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.

Ключові слова: адміністративний суд, суб'єкт владних повноважень.

ПОЛНОМОЧИЯ АДМИНИСТРАТИВНЫХ СУДОВ, ГДЕ АДМИНИСТРАТИВНЫМ ИСТЦОМ ЯВЛЯЕТСЯ СУБЪЕКТ ВЛАСТНЫХ ПОЛНОМОЧИЙ

Петришина М.Д.

*Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, ул. Пушкинская, 77, г. Харьков, Украина
hoslaw.nulau.edu.ua@mail.ru*

В статье исследуется компетенция деятельности административного суда Украины, в основной части рассмотрены ключевые вопросы и понятия административного суда и субъекта властных полномочий, рассматривается нормативно-правовая база по этим понятиям, а также проблемные вопросы по этой теме. Акцентируется внимание на проблемных вопросах разрешения споров, в которых со стороны истца выступает субъект властных полномочий. Рассматриваются особенности споров между субъектами властных полномочий по поводу реализации их компетенции в сфере управления, в том числе делегированных полномочий, а также особенности споров по поводу принятия граждан на публичную службу, ее прохождения, увольнения с публичной службы.

Ключевые слова: административный суд, субъект властных полномочий.

AUTHORITY OF ADMINISTRATIVE COURTS, WHERE ADMINISTRATIVE LIABILITY IS A SUBJECT OF POWER

Petrishina M.D.

*Yaroslav Mudryi National Law University, Pushkinskaya str., 77, Kharkiv, Ukraine
hoslaw.nulau.edu.ua@mail.ru*

The article deals with the competence of the Administrative Court of Ukraine, the main part deals with the main issues and concepts of the Administrative Court and the subject of power, reviews the regulatory as well as the problematic issues on this topic.

The Administrative Court is a judicial authority empowered to administer justice in administrative matters by resolution of cases of administrative jurisdiction (public law disputes). The regulatory framework of the legal status and activity of administrative courts is the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine on the judicial system, the Code of Administrative Justice of Ukraine, and the regulations adopted for their implementation by subordinate legal acts.

The emphasis is made on problematic issues in resolving disputes, in which the party of power is a party to the plaintiff. Accordingly, the subject of authority is the authority of the government, local governments, their officials or officials of other subjects in the exercise of their duties on the basis of legislation, including the delegated powers endowed with a set of rights and the duties of state bodies and public organizations, as well as officials and other persons entrusted to them in accordance with the procedure established by law for the exercise of their functions.

Peculiarities of disputes between the subjects of power over the implementation of their competence in the field of management, including delegated authority. Peculiarities of disputes regarding the acceptance of citizens for public service, its passing, dismissal from public service. The issue of competence disputes is also considered. Disputes of competence refer to disputes between public authorities on the implementation of their competence in management (public administration), including delegated powers.

Key words: administrative court, subject of authority.

Адміністративний суд – орган судової влади, уповноважений здійснювати правосуддя в адміністративних справах шляхом вирішення справ адміністративної юрисдикції (публічно-правових спорів).

Скарги щодо оскарження постанов у справах про адміністративні правопорушення розглядають місцеві загальні суди (районні, міські, міськрайонні), які під час розгляду справ цієї категорії діють як адміністративні суди та здійснюють судовий розгляд за правилами Кодексу адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. (далі – КАС України), а саме ст. 171-2 КАС України.

Нормативну основу правового статусу й діяльності адміністративних судів становлять Конституція України, закони України про судоустрій, КАС України та прийняті на їх виконання підзаконні нормативно-правові акти [1, с. 17].

У п. 7 ст. 3 КАС України дається визначення суб'єкта владних повноважень. Суб'єкт владних повноважень – це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їхні посадові чи службові особи, інші суб'єкти під час здійснення ними владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень, які наділені сукупністю прав та обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій.

Стосовно органів місцевого самоврядування варто зазначити, що це виборні та інші органи територіальних громад, наділені відповідними повноваженнями вирішувати питання місцевого значення. Вони не належать до органів державної влади. З організаційно-структурного погляду здійснення повноважень місцевого самоврядування органами державної влади та державними посадовими особами не допускається [2, с. 37].

Первинним органом місцевого самоврядування є представницький орган, яким є виборний орган (рада), що складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади та приймати від її імені рішення. Виконавчі органи рад – це органи, які відповідно до Конституції України створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування в межах, визначених цим та іншими законами, і є підзвітними й підконтрольними представницьким органам [3, с. 21].

До посадових осіб органу державної влади належать керівники та заступники керівників і їх апарату. В Україні правовий статус посадової особи визначається Законом України «Про державну службу» та іншими нормативно-правовими актами. Окрему групу серед посадових осіб становлять представники органів законодавчої, виконавчої й судової влади.

Натомість службова особа – це особа, яка постійно чи тимчасово здійснює функції представника влади або займає в установі пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій посаду. Стосовно посадової особи органів місцевого самоврядування варто зазначити, що це особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих і консультативно-дорадчих функцій та отримує зарплату за рахунок місцевого бюджету [4, с. 7].

Посадовими особами в органах місцевого самоврядування є виборні посади, на які особи вибираються територіальною громадою (сільські, селищні, міські голови); виборні посади, на які особи призначаються або затверджуються відповідною радою (голови, заступники голови районної, районної в місті, обласної ради тощо); посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, головою районної в місті ради, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою (керівник секретаріату, керуючий справами).

Отже, згідно зі ст. 2 Закону України «Про державну службу» посадовими особами є керівники або заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами чи іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих і консультативних функцій (тобто така особа наділена певними виконавчо-розпорядчими функціями, що забезпечує здійснення управлінських функцій відповідного органу, реалізує компетенцію органу та здійснює управління персоналом). Як спеціальних суб'єктів звернення до суду необхідно виокремити суб'єктів владних повноважень (органи державної влади, органи місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб).

Публічно-правові спори між зазначеними суб'єктами виникають зазвичай із приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, зокрема, делегованих повноважень, а також із приводу укладення й виконання адміністративних договорів. З особливих публічно-владних повноважень певних суб'єктів, їх обов'язку діяти виключно в межах закону постає також обов'язок органів і посадових осіб публічної влади звертатись до суду в разі порушення їх компетенції актом або дією іншого суб'єкта публічної влади. Відповідно до п. 15 ч. 4 ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільський, селищний, міський голова може звернутися з позовом до суду з вимогою про визнання незаконними актів інших органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права й інтереси територіальної громади, а також повноваження ради та її органів.

Особливу групу суб'єктів права на звернення до суду з позовом становлять державні службовці, яким надане право звернутись до адміністративного суду для вирішення спорів, пов'язаних із державною службою.

Варто зазначити, що, незважаючи на те, що в передбачених законом випадках адміністративну справу може бути порушено не лише позивачем, а й прокурором, іншими особами, яким надане право захищати права та свободи інших осіб (ст. 60 КАС України), позивачем завжди є особа, на захист прав, свобод та інтересів якої порушується така адміністративна справа.

В окремих випадках суб'єктом владних повноважень може бути інший суб'єкт під час здійснення ним владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих функцій.

Розглянемо особливості спорів із приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби. Споры щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення від неї спеціально виділені окремо, щоб їх помилково не ідентифікували як трудові спори та не відносили до цивільної юрисдикції. Відносини, що виникають у сфері публічної служби (насамперед служби в органах державної влади й місцевого самоврядування), є предметом регулювання конституційного та адміністративного права й законодавства. Трудове законодавство (законодавство про працю) може застосовуватись до них лише субсидіарно, проте від цього вони не перестають бути відносинами публічної служби та не стають трудовими.

Поняття публічної служби в КАС України розкрито через перелік різновидів цієї служби (п. 15 ст. 3). Таким чином, можна виділити спори з відносин діяльності на державних політичних посадах (народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, заступники міністрів, голови обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій і їх заступники); спори з відносин державної служби, зокрема, з відносин професійної діяльності суддів, прокурорів, відносин військової служби, альтернативної (невійськової) служби, дипломатичної служби, відносин іншої державної служби (насамперед в органах виконавчої влади); спори з відносин служби в органах місцевого самоврядування (у тому числі з відносин діяльності депутатів місцевих рад усіх рівнів).

Формула «спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби» охоплює весь спектр спорів, що виникають у відносинах публічної служби, зокрема й спори щодо відмови в прийнятті громадянина на публічну службу, про поновлення на посаді, про стягнення заборгованості із заробітної плати тощо. Однак до цієї категорії не належать трудові спори керівників та інших працівників державних чи комунальних підприємств, організацій та установ, які працюють за контрактом чи іншою формою трудового договору, оскільки КАС України не визнається публічною службою робота працівників бюджетних установ (лікарів, учителів тощо), державних і комунальних підприємств, нотаріусів, керівників політичних партій тощо.

Далі розглянемо особливості спорів між суб'єктами владних повноважень із приводу реалізації їх компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень. До юрисдикції адміністративних судів відносяться також так звані компетенційні спори. Під компетенційними спорами розуміються спори між суб'єктами владних повноважень із приводу реалізації їх компетенції у сфері управління (публічної адміністрації), у тому числі делегованих повноважень. Особливістю таких спорів є те, що сторонами в них (як позивачем, так і відповідачем) є суб'єкти владних повноважень.

Компетенцію органу чи посадової особи становлять їхні повноваження, визначені законом. Через різне тлумачення законодавства компетенція суб'єктів владних повноважень нерідко може перетинатись, унаслідок чого може виникнути компетенційний спір. Крім того, виникнення компетенційного спору може бути результатом зловживань, що виявляються у формі привласнення повноважень або перевищення власних повноважень.

Компетенційні спори найчастіше можуть виникати між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, особливо щодо здійснення делегованих повноважень. У межах таких спорів може вирішуватись, наприклад, питання про неправомірність акта суб'єкта владних повноважень, виданого без належних повноважень або з їх перевищенням. Компетенційні спори можна класифікувати за суб'єктним складом на такі види: спори між державними органами та органами (посадовими особами) місцевого самоврядування; спори між органами місцевого самоврядування; спори між органами (посадовими особами) місцевого самоврядування та органами самоорганізації населення; спори між іншими суб'єктами владних повноважень. Завдання суду в компетенційних спорах (з урахуванням загального завдання адміністративного судочинства) – розв'язати законодавчі колізії, що зумовили виникнення спору, а також усунути наслідки дублювання повноважень чи зловживання ними. Позивачем у компетенційних спорах є суб'єкт владних повноважень, якщо він вважає, що інший суб'єкт владних повноважень – відповідач – своїм рішенням або діями втрутився в його компетенцію або що прийняття такого рішення чи вчинення дій є його прерогативою. Якщо компетенцію суб'єкта владних повноважень (а отже, й інтереси позивача) не було порушено, у задоволенні позову належить відмовити.

Отже, питання щодо поняття адміністративного суду та суб'єкта владних повноважень нечітко регламентовано нормативно-правовою базою щодо цих понять. Також є проблемні питання щодо вирішення спорів, у яких зі сторони позивача постає суб'єкт владних повноважень. Розглянуто особливості спорів між суб'єктами владних повноважень із приводу реалізації їх компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень, та особливості спорів із приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Писаренко Н.Б. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : [монографія] / Н.Б. Писаренко, В.А. Сьоміна. – 2-ге вид., зі змін. та доп. – Х. : Право, 2012. – 136 с.
2. Бевзенко В.М. Участь в адміністративному судочинстві суб'єктів владних повноважень : правові засади, підстави та форми : [монографія] / В.М. Бевзенко. – К. : Прецедент, 2011. – 475 с.
3. Адміністративне судочинство : [навч. посібник] / за заг. ред. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с.
4. Адміністративне судочинство : [підручник] / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2011. – 304 с.

REFERENCE

1. Pisarenko, N.B. and Semin, V.A. (2012), *Administratyvno-pravovi spory (udoskonalennya*

poryadku vyrishennya) : monohrafiya [Administrative-legal disputes (improvement of the order of solution) : monogr.], Pravo, Kharkiv, Ukraine.

2. Bevzenko, VM (2011), *Uchast v administratyvnomu sudochynstvi subektiv vladnykh povnovazhen : pravovi zasady, pidstavy ta formy : monohrafiya* [Participation in administrative proceedings of the subjects of power : legal principles, foundations and forms : monogr.], Pretsedent, Kyiv, Ukraine.
3. (2014), *Administratyvne sudochynstvo : navchalnyi posibnyk* [Administrative justice : teaching. manual], Kh. : KhNU them. V.N. Karazin, Kharkiv, Ukraine.
4. Kolomoets, T.O. (2011), *Administratyvne sudochynstvo : pidruchnyk* [Administrative Proceedings : Sub.], Istyna, Kyiv, Ukraine.

УДК 342: 340.134 (477)

З'ЯСУВАННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ «ОБМЕЖЕННЯ» ТА «ЗАБОРОНИ» У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ КОРУПЦІЄЮ

Шимон О.М., аспірант

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

Законодавство України, що регулює суспільні відносини у сфері державної служби та запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією, оперує такими поняттями, як «обмеження» та «заборони», передбачає їх перелік. У статті детально проаналізовано позиції науковців щодо сутності цих понять і запропоновано авторський варіант розуміння їх змісту. Виокремлено низку ознак, притаманних обмеженням і заборонам як засобам запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією.

Ключові слова: обмеження, заборони, корупція, адміністративне правопорушення, правообмеження, превенція.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЙ «ОГРАНИЧЕНИЯ» И «ЗАПРЕТЫ» В СФЕРЕ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С КОРРУПЦИЕЙ

Шимон А.Н.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

Законодательство Украины, регулирующее общественные отношения в сфере государственной службы и предотвращения административных правонарушений, связанных с коррупцией, оперирует такими понятиями, как «ограничения» и «запреты», предусматривает их перечень. В статье подробно проанализированы позиции ученых о сущности этих понятий и предложен авторский вариант понимания их содержания. Выделен ряд признаков, присущих ограничениям и запретам как средствам предотвращения административных правонарушений, связанных с коррупцией.

Ключевые слова: ограничения, запреты, коррупция, административное правонарушение, правоограничение, превенция.

DEFINITION OF THE ESSENCE OF THE CONCEPTS “LIMITATIONS” AND “PROHIBITIONS” IN THE FIELD OF WARNING OF ADMINISTRATIVE OFFENSES RELATED TO CORRUPTION

Shimon A.N.

Zaporizhzhya National University, str. Zhukovskiyi, 66, Zaporizhzhya, Ukraine

The legislation of Ukraine regulating public relations in the field of civil service and prevention of corruption-related administrative offenses uses such notions as “limitations” and “prohibitions”, provides